

Grödan

INFORMATION FRÅN
LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

NR 2/2021

**Fåglar i odlings-
landskapet** – hjälp
den hotade ängshöken

Friluftslivets år
Hitta besöksmål
på nära håll

**Grundvatten-
situationen
i länet**

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

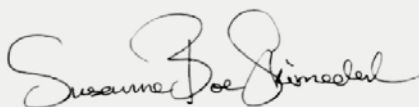
Våren är förväntningarnas och förhoppningens tid. Ljuset har återvänt, naturen vaknar upp och får liv. Nu väntar en bråd tid för allt och alla. En tid då allt ska ske samtidigt och helst i går. Betesmarker röjs, ved huggs, stängselkoll, djuren ska ut och vårbruket skenar iväg.

Även för en tjänsteman med bonnablod i ådrorna blir pulsen högre när vårljuset kommer. Just idag i början av april testar jag min nyinköpta elektiska motorsåg hemma i Småland. Med kraft smälter sågkedjan ljudlöst in i trädstammarna och det som låter är endast de dova dunsarna när träden faller mot marken. Tyst och luktfritt arbetar jag vidare med att fälla buskar och träd. Målet är att få fram den gamla stenmuren igen. En vackert vällagd stenmur vittnar om en svunnen odlingshistoria. Vad förvånad morfar skulle vara om han hade sett mig med en elektrisk motorsåg i min hand.

Jag torkar svetten ur pannan och sätter mig ner. Tankarna vandrar iväg, vilken teknikutveckling är det som ligger framför oss? Hur kommer skogsbruk och lantbruk att utvecklas de närmaste 10 åren? Spännande, allt sker snabbt, nu skapas det förutsättningar för miljö och klimatanpassad utveckling. Utvecklingen accelerera och mycket pengar satsas runt om i världen.

Denna pandemikris har fått världen att darra och känna maktlösheten över ett virus som har fått så stora konsekvenser. Nu påbörjas en resa med att skapa förutsättningar och insikter om vikten att värna om de resurser som finns i världen. Inom strategin jord till bord ryms allt som kan skapa hållbara livsmedelssystem. Inom de areella näringarna satsar regeringen för övergångsperioden 2021–2022 cirka 2,2 miljarder kronor till företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. Den 8 april beslutade regering ytterligare medel till åtgärder för att mildra konsekvenserna av covid-19 pandemin. Inriktningen är insatser som stärker den svenska konkurrenskraften och uppfyllandet av miljö- och klimatmålen. Exakt vilka åtgärder som är aktuella kommer att klarna framåt sommaren. När vi vet mer skickar vi ut information i vårt nyhetsbrev Livskraftig landsbygd. Det är vår snabba kanal ut till er verksamma som håller igång vår livsmedelsproduktion i länet. Nu trycker jag på batteriknappen på motorsågen och ser att ännu finns det mer kraft kvar. Jag fortsätter röja vidare.

”Nu påbörjas en resa med att skapa förutsättningar och insikter om vikten att värna om de resurser som finns i världen.”

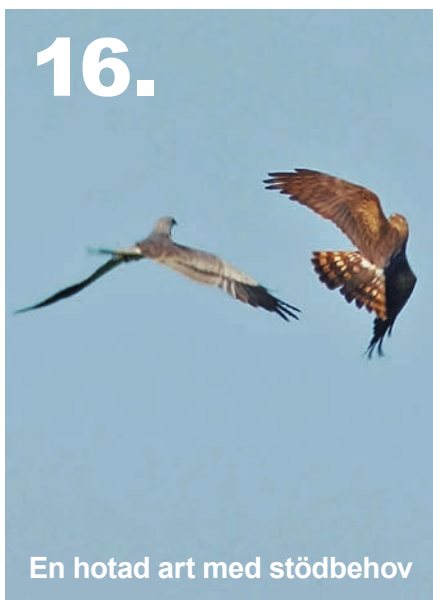
Susanne Boe-Skåmedal

Enhetschef, Enheten för Landsbygd

INNEHÅLL 2/2021

16.

En hotad art med stödbehov

Ängs- och betesmarks-
inventering 2021

14.

14. Fåglar i odlingslandskapet

18.

I DETTA NUMMER

Greppa Näringen	4
När uppfylls kriterierna för den lilla verksamheten inom primärproduktion?	6
Egenkontroll enligt miljöbalken	7
Att hålla honungsbina friska	7
Grundvattensituationen i länet	8
Ny våtmarkssatsning i Östergötland 2021–2023	10
Sök stöd till permanenta stängsel mot rovdjur	11
Ängsvallar – blomrika slåtterängar på mager gammal vall	12
Ängs- och betesmarksinventering 2021	14
Åkermarkshäckande fåglar i Östergötland	14
Ängshök – en hotad art med stödbehov	16
Friluftslivets år 2021	18
Besöksmål på nära håll i sommar	19

Grödan

Ansvarig utgivare: Maria Leclercq **Redaktion:** Susanne Boe-Skåmedal, Linnea Barrefelt **Layout:** Byn Kommunikation
Omslag foto: Linnea Barrefelt **Foto:** Länsstyrelsens personal om inte annat anges, samt diverse bildbyråer. **Tryck:** Exakta Print i Malmö

Detta material har delvis finansierats med EU-medel

Årets Greppa Näringen-medlem 2021

Varje år tilldelas ett diplom till en medlem i länet som nominerats av rådgivare inom Greppa Näringen. I år tilldelades utmärkelsen till Anders Isaksson med motiveringen:

”För entusiastiskt och flitigt deltagande i Greppa Näringen. Anders arbetar målmedvetet med miljöfrågorna på Vimarka Östergård och söker ständigt smarta lösningar för att förbättra gårdens produktion på kort och lång sikt. Genom att utnyttja sin vall på bästa sätt behövs inte längre inköpt proteinfodermedel. Tillsammans med en effektiv produktion så har han inte bara förbättrat gårdens lönsamhet utan även minskat dess klimatpåverkan.”

Med ökat fokus på att höja vallskörden har han lyckats med uppfödningen av tjurar med endast foder från egna gården. Soja har han inte serverat på 20 år. Med stort intresse för att testa nya sätt utvecklar Anders Isaksson ständigt sin produktion.

Text: Lovisa Granberg Foto: Erik Widén

En blåsig februaridag åkte jag och min kollega ut, i varsin liten elbil utrustade med hand-sprit, för att överlämna diplom till årets Greppa Näringen-medlem. Det känns nästan högtidligt att få åka ut till en gård och prata med en lantbrukare igen, flera månader har gått sen förra gången.

På Vimarka Östergård, som ligger strax utanför Linköping, bedriver Anders Isaksson köttproduktion, främst med inköpta mjölkkrastjurar från mjölkproducenter i närområdet men också ett gäng dikor och lite köttasdjur från förmedling.

När vi kört in, så gott som ljudlöst, på gårdsplanen med den lilla elbilen frågar Anders skrattande om han blivit utvald för att hans gård ligger inom elbilens radie (max 10 mil enkel väg).

Han har jobbat länge med att utveckla produktionen på gården och har varit med i Greppa Näringen sen det startade i Östergötland, så en hel del rådgivning har det hunnit bli. Anders berättar att han tycker rådgivningen ger honom möjlighet att både reflektera och ifrågasätta sitt eget arbetssätt, vilket han tycker

är både inspirerande och nyttigt. När de fick modulen energikollen så behövde de gå igenom produktionen och efter den gjordes en hel del åtgärder som minskat elförbrukningen, bland annat genom att ersätta gamla armaturer med LED-belysning. De har också minskat antalet traktortimmar, motsvarande tre kubik diesel, då de idag har en elektrisk mixer istället.

”Det är ju väldigt roligt att se att det går att få fram tjurarna på 15,5–16 månader till drygt 300 kg slaktvikt, på eget foder!”

Den senaste rådgivningen han har fått är ute på testning och handlar om gödsel och gödselns användning. Han hoppas att den kommer ut som en modul för den väcker tankar på hur man ska kunna ta tillvara på gårdens egen näring i produktionen.

Anders och hans medarbetare Jonathan Dernerud har de senaste åren fokuserat på att ha kontroll över det egna fodret och med det lyft vallproduktionen, men också börjat analy-

sera spannmålen. Det har resulterat i att de för andra året i rad kan göra en grundmix till tjurarna som inte innehåller något inköpt foder. Det är endast kalvarna som får köpt foder och det är en blandning som bara innehåller europeiska ingredienser och där proteinet kommer från raps.

”När vi började titta på det här med att sluta köpa in foder så var det ju viktigt att vi inte skulle tappa

tillväxt och det har vi ju lyckats bibehålla. Det är ju väldigt roligt att se att det går att få fram tjurarna på 15,5–16

månader till drygt 300 kg slaktvikt, på eget foder!”

Vad har ni för planer på gården?

”Nästa projekt kommer att vara att ta vara på gårdens egen stallgödsel i högre utsträckning, vi tittar på att bygga en flytgödselbrunn som man eventuellt kan köra biosoppa i också för att kunna ersätta handelsgödsel. Problematik med markpackning får man ju också brottas med.”

Greppa Näringen erbjuder kostnadsfri rådgivning som både du och miljön tjänar på. Greppa Näringen är ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelserna och rådgivningsföretag inom lantbruksbranschen.

För att få enskild rådgivning gäller att man ska bruka mer än 50 hektar och/eller ha mer än 25 djurenheter på gården. Inom Greppa näringen finns också kurser och studiecirklar som är öppna för alla.

Bli medlem på www.greppa.nu eller kontakta Lovisa Granberg på telefon 010-223 54 90

Råd till andra lantbrukare?

”Sök dig till ett nätverk med andra producenter. Jag är med i en ERFA-grupp där vi pratar både högt och lågt. Det ger väldigt mycket när man är på ungefär samma nivå och har snarlika produktioner.”

Anders tycker också att det inte ska ses som ett nederlag att be om råd, det är det absolut inte! Det är en styrka att kunna ta in information och att vilja utveckla sitt företag.

För rådgivning inom Greppa Näringen finns ett system med moduler, men också möjligheter att anpassa modulen lite efter vad man vill ha hjälp med. Det är också något som kan utnyttjas, poängterar han.

”En ny sak vi testade förra året var att blagödsla rågvete som är ett rent fodersäd – vilket inte är rekommenderat om man pratar foderproduktion. Spannmålsanalysen visade att det var 13 % proteinhalt vilket förstärker möjligheten att göra en foderstat utan inköpt protein.”

Kristina Grill
Länsstyrelsen Östergötland

Årets Greppa Näringen-rådgivare 2021

”För kompetent och engagerad rådgivning inom Greppa Näringen.

Kristina har under många år arbetat metodiskt för att öka kunskapen om växtskydd och miljöfrågor inom lantbruket. Kristina förmedlar sin erfarenhet och kunskap på ett förtroendeingivande och pedagogiskt sätt, vilket många lantbrukare fått ta del av både vid rådgivning och behörighetskurser. Detta gör henne till en mycket uppskattad rådgivare och tjänsteperson.”

Vem är du?

Jag är mark/växtagronom och tog examen 2005. Efter att ha jobbat i Värmland och Uppsala hittade jag till Östergötland där jag jobbat på Länsstyrelsen i många år nu. Framför allt är det rådgivning inom Greppa Näringen och behörighetskurser i kemisk bekämpning som jag arbetat med.

Du har under många år haft växtskydd som specialområde, varifrån kommer ditt intresse för det?

Växtskyddet är så mångsidigt! Dels är det de akuta angreppen som kommer och snabba insatser som behöver göras, dels är det de långsiktiga strategierna man behöver tänka på med till exempel växtföljd. Dessutom påverkas ju växtskyddet allt som berör grödans tillväxt och konkurrenskraft. Det gör att man kommer in på dränering, jordbearbetning, sortval, gödsling, hur man gynnar naturliga fiender, klimatet... Det finns hur mycket som helst att tänka på.

Har du något råd till lantbrukarna i länet?

Var stolta över allt bra arbete ni gör! Det finns så många som gör ett fenomenalt miljöarbete, som anpassar gödslingen, har solceller på taken, håller skyddsavstånd, förebygger växtskyddsproblem och bygger kombidammar. Våga testa nya grepp i mindre skala och se om det är något som passar på den egna gården. Det kan vara att introducera fler grödor i växtföljden, odla sortblandningar, testa ogräsharvning i årtar eller ha blommande kantremsor. Och så förstås: värna den egna hälsan, använd skyddsutrustning om växtskyddsmedel hanteras.

Du har slutat som rådgivare och är på väg mot nya arbetsuppgifter, vad ska du göra nu?

Nu arbetar jag med frågor som rör vatten och jordbruk på enheten för vatten på Länsstyrelsen. Jag hoppas att det fortsatt blir många goda kontakter med lantbrukare framöver även i min nya roll!

När uppfylls kriterierna för registrering av Den lilla verksamheten inom primärproduktion?

Primärproduktion är det som produceras på "gårdsnivå" med sammanhängande verksamhet, till exempel uppfödning av livsmedelsproducerande djur, äggproduktion, mjölkproduktion odling och skörd av vegetabilier osv.

Text: Niina Holm

Producerar du primärprodukter som levereras vidare i livsmedelskedjan så kan du behöva registrera din verksamhet hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen bedömer om verksamheten bedrivs med sådan kontinuitet och omfattning att den behöver registreras som livsmedelsföretag inom primärproduktion.

Även en liten verksamhet kan omfattas av kravet för registrering som primärproducent. Om du endast producerar primärprodukter för eget bruk så gäller dock inte kravet för registrering. Som privatperson kan du även i begränsad omfattning några enstaka gånger per år sälja dina primärprodukter till exempel släktingar och grannar eller på torget utan att omfattas av registreringskravet. Om livsmedelsproducerande djur endast hålls till sällskap så omfattas de inte av registreringskravet. Observera att det finns andra krav på registrering för djurhållare som inte är kopplade till livsmedelslagstiftningen, se mer information på www.jordbruksverket.se.

Nedan följer några vanliga exempel på när små verksamheter kan anses omfattas av registreringskravet för primärproducenter:

- **Nötkreatur:** om du håller fler än fyra djur som är sex mån eller äldre, fler än sex kalvar eller en kombination av detta med avsikt att leverera djur vidare i livsmedelskedjan.
- **Får/get:** om du håller fler än tio får/getter inklusive deras lamm/killingar upp till en ålder av sex månader med avsikt att leverera djur vidare i livsmedelskedjan.
- **Värphöns/vaktlar:** om du har för avsikt att sälja ägg från fler än 50 värphöns eller 100 vaktlar.
- **Honung:** om du planerar att leverera mer än 500 kg honung (biodling) per år till marknaden inklusive primärprodukter från biodlingen.
- **Kräftdjur (odlade/vildfångade):** om du planerar att leverera mer än 50 kg till marknaden.
- **Mjölkproduktion:** om du har för avsikt att leverera mjölk för livsmedelsändamål till marknaden och håller fler än en mjölkko eller tio får/getter.

Tänk på att om du planerar att sälja opastöriserad mjölk så ska verksamheten registreras direkt oavsett antal djur. Opastöriserad mjölk från ko, vattenbuffel, kameldjur, får eller get får endast levereras direkt till konsument vid produktionsanläggningen.

Några vanliga exempel på när små verksamheter kan anses uppfylla registreringskravet vid odling/insamling av vegetabilier som levereras till marknaden vid en årlig odling/insamling eller under en begränsad period av minst:

- 0,1 ha bladgrönsaker på friland eller 100 kvm bladgrönsaker i växthus.
- 0,25 ha köksväxter på friland.
- 200 kvm trädgårdsväxter i växthus.
- 0,5 ha potatis.
- 1 ha sammanlagt av spannmål, oljeväxter, baljväxter och/eller sockerbeter.
- 2 500 kg sammanlagt av odlade bär, örter etc. eller 5 000 kg sammanlagt av vilda bär, örter etc.
- 2 500 kg odlade vindruvor.
- 3 000 kg frukt (odling på friland).
- 2 500 kg odlad svamp eller 1 000 kg insamlad vild svamp.

Planerar du att producera groddar som sedan levereras vidare i livsmedelskedjan så ska detta godkännas av länsstyrelsen.

Det är vanligt att en producent i primärproduktionen har flera olika produktionsinriktningar och därför måste en sammantagen bedömning av hela verksamheten göras vid varje enskilt fall. Mer information om registrering av små verksamheter hittas på www.livsmedelsverket.se.

Att hålla honungsbina friska

Text: Anders Eliasson

Bina är verkligen flitiga och ger oss stora mängder honung men också bivax och propolis. God pollinering innebär också rundare och större äpplen och jordgubbar samt bättre skördar av exempelvis raps och åkerböna. En genomsnittlig honungsskörd är i normala fall 30–40 kg per bisamhälle.

Bitillsynen

För att hjälpa biodlarna hålla bina friska finns bitillsynsmän i varje kommun. Dessa står redo att hjälpa till vid misstanke om smittsamma bisjukdomar. Den servicen är gratis för biodlaren. Om bina är drabbade av något smittfarligt kan bisamhället behöva avlivas och destrueras. Men ibland räcker det med att sätta bina på nya vaxmellanväggar eller att behandla emot varroakvalster.

Alla biodlare ska anmäla sina bigårdar till Länsstyrelsen. Det gäller också alla som startar med biodling, tar över en biodling eller lägger till

en uppställningsplats. Anmälningen kan göras på Länsstyrelsens webbplats.

Misstänker man att bina är sjuka ska bitillsynsman tillkallas. Vid ett sjukdomsutbrott undersöker tillsynsmannen alla bisamhällen inom 3 km från den drabbade bigården. Då är det bra att veta var traktens bisamhällen finns. Vid utbrott upprättas skyddszon och övervakningszon. Det leder till tillfälliga restriktioner för flyttningar av bin och skattlådor men påverkar inte andra lantbruksdjur.

Tomma bikupor ska hållas stängda. Begagnade biodlingsredskap och materiel ska förvaras så att bin inte kommer åt dem. Detsamma gäller för förvaring av honung och vax. Övergivna bigårdar utgör en stor risk för spridning av smittsamma bisjukdomar. *Ser du en övergiven bigård som ingen tycks rå om är det bra om du meddelar detta till Länsstyrelsen eller bitillsynsmannen i kommunen!*

Mer information

finns på Länsstyrelsens hemsida, sök på **biodling**. Där kan du hitta:

- vem som är bitillsynsman per kommundistrikt
- anmälningsformulär för att meddela innehav av bigård
- hänvisning till Jordbruksverkets kartor över smittförklarade områden
- e-tjänst för registrering av primärproduktion (> 500 kg honung/företag).

Egenkontroll enligt miljöbalken

Text: Jenny Gyllensvaan

Egenkontroll är det arbete du gör när du själv kontrollerar din verksamhet för att förhindra negativ påverkan på miljön och människors hälsa. Målet med din egenkontroll bör vara att du har ett system för att hantera miljö- och hälsoskydd på ett aktivt och förebyggande sätt.

Du anpassar egenkontrollen efter din verksamhet. Om du har över 100 djurenheter omfattas du av Egenkontrollförordningen och det finns krav på att riskbedömning, ansvarsfördelning, rutiner och kemikalieförteckning ska finnas med.

Tillsynen av Egenkontrollförordningen sker av den tillsynsmyndighet du har för miljöbalksfrågor, vilket är din kommun utom för de tillståndspliktiga verksamheterna i Vadstena och Ödeshögs kommuner.

Östergötlands kommuner har tillsammans med Länsstyrelsen

genomfört ett projekt för att utveckla tillsynen av Egenkontrollförordningen. Syftet med projektet var att öka samsynen mellan tillsynsmyndigheterna, öka kompetensen hos inspektörerna och ta fram ett material som stöd för framtida tillsyn.

Vill du veta mer om hur Egenkontrollförordningen berör din verksamhet? Du hittar den broschyr vi tagit fram inom projektet på Länsstyrelsens hemsida, skriv Egenkontroll miljöbalken i sökrutan så hittar du den längst ner på sidan om Tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Du kan också kontakta din tillsynsmyndighet.

Egenkontrollförordningen

Förordningen om verksamhetsutövers egenkontroll (1998:901)

Grundvatten-situationen i länet

Östergötland är ett av de län i Sverige som har drabbats särskilt hårt av långa torrperioder de senaste åren. Framtida klimatscenarier pekar på återkommande torka. Samtidigt blir växtsäsongen allt längre med ett varmare klimat. Nederbörden tros öka främst under den varma växtsäsongen då mycket av nederbörden tas upp av växtlighet eller avdunstar. Med andra ord kommer vattenbehoven att öka samtidigt som tillgången kommer att minska.

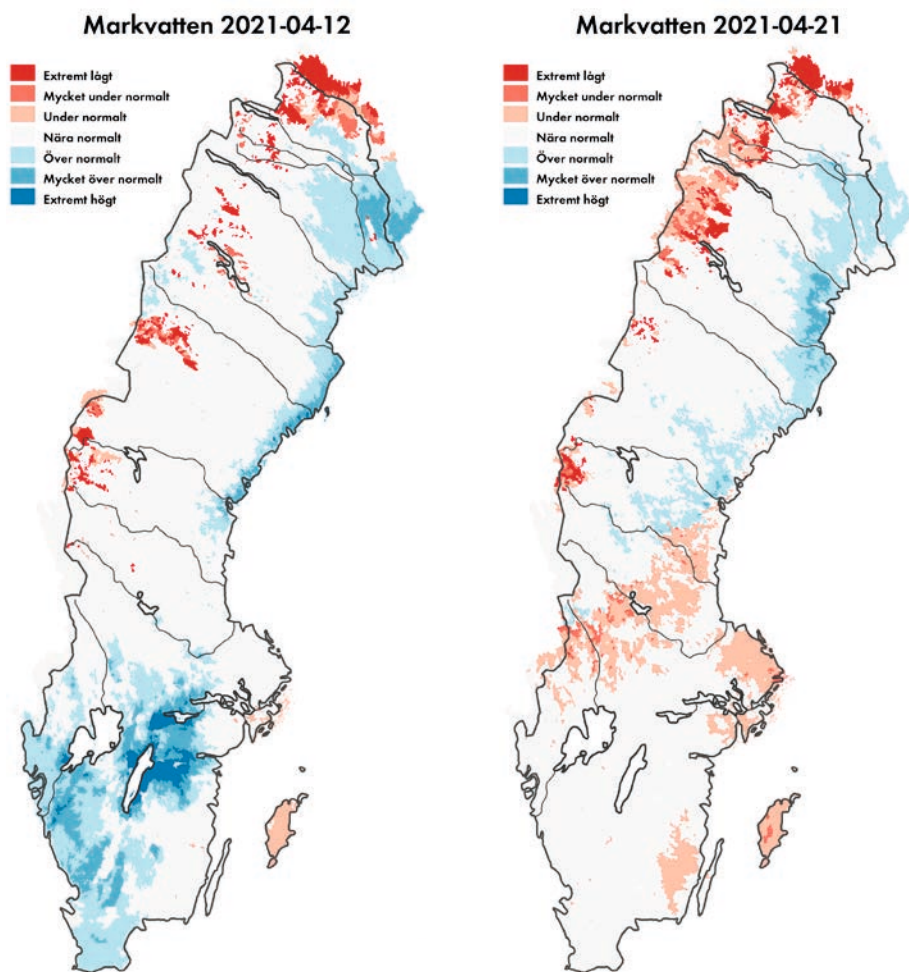
Östgötslädden och kustområden i Östergötland är områden som är särskilt känsliga för torka enligt de scenarier som tagits fram.

Länsstyrelsen kontrollerar vattentillgången i länet cirka en gång i månaden. I samband med det tittar länsstyrelsen bland annat på markfuktigheten, grundvattennivåerna samt fyllnadsgraden i grundvattenmagasinen. Dessa data visar en generell situation underbyggd av nationella mätstationer. Troligt är att det förekommer lokala variationer som kan skilja sig från den generella bilden. Därför för Länsstyrelsen även månadsvisa avstämmningar med kommunala dricksvattenproducenter och en representant från LRF för att bevaka vattensituationen i respektive kommun.

Risk för vattenbrist

På SMHI:s hemsida finns sidan "Risk för vattenbrist". Där utfärdas varningar om det är ovanligt låga grundvattennivåer och om det förväntas fortsätta vara låga de närmaste veckorna. Här utfärdas även varningar för vattenbrist om det är

Beräknad markvattenhalt angivet datum jämfört med medelvärdet för samma dag sedan 1981.

låga flöden i stora, medelstora och känsliga vattendrag.

På samma sida kan man se hur markvattensituationen ser ut aktuell dag och hur prognosen för markfuktighet ser ut nio dagar framåt.

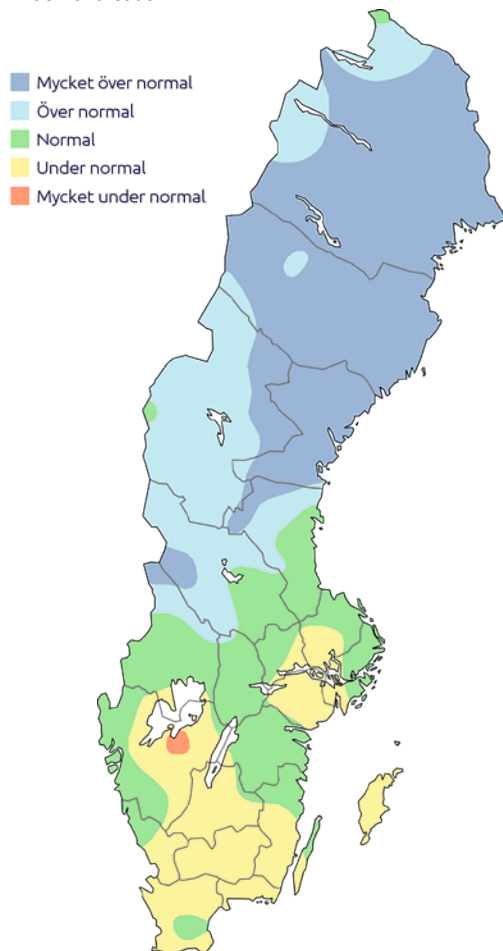
Nuvarande grundvattenläge april 2021

Generellt är grundvattennivåerna högst i början på våren och som lägst efter sommaren. Nuvarande grundvattennivåer ligger på normal nivå för årstiden i små magasin men under till

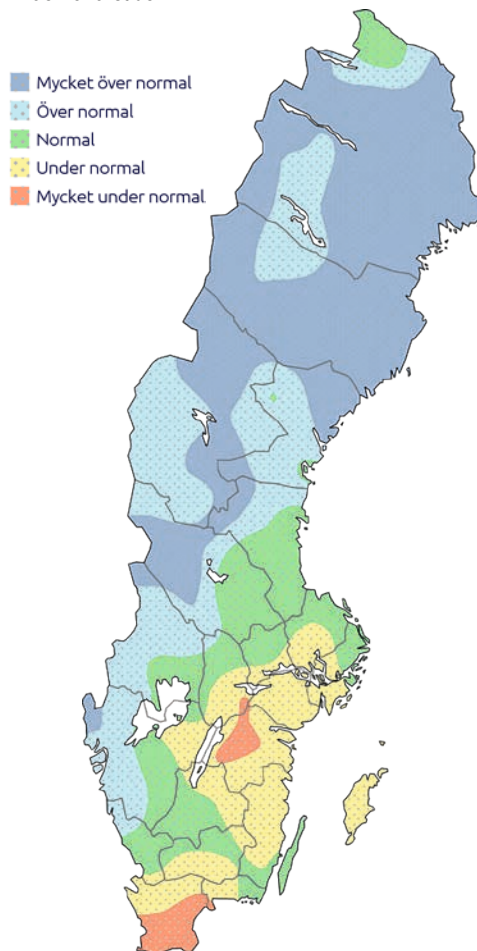
mycket under normalt i stora magasin.

Små grundvattenmagasin innehåller lite vatten och reagerar snabbt på nederbörd och vattenuttag. Det är vanligt att enskilda brunnar är placerade i små magasin medan större kommunala vattentäkter återfinns i stora magasin. Stora grundvattenmagasin innehåller mycket vatten och reagerar långsamt på nederbörd och vattenuttag. Det tar därför också lång tid för ett stort grundvattenmagasin att återhämta sig efter långa perioder med lite grundvattenbildande nederbörd.

Aktuell grundvattensituation (vecka 15)
i **små magasin** i förhållande till normala
nivåer för årstiden.

Aktuell grundvattensituation (vecka 15)
i **stora magasin** i förhållande till normala
nivåer för årstiden.

När växtsäsongen kommer igång ordentligt bildas nästan inget grundvatten då det mesta tas upp av växtlighet och avdunstar i värmen, därför sjunker ofta grundvattennivåerna under sommaren.

Grundvatteninformation och aktuella grundvattennivåer

På SGU:s hemsida finns information om grundvattennivåer i små och stora magasin. Det finns även möjlighet att se på historiska nivåer och prognoser för framtida nivåer vid

olika scenarier; torrt, normalt eller blött väder.

Vid frågor kan ni höra av er till:
Vattenhandläggare Jessica Lerstorp
010-223 54 70
jessica.lerstorp@lansstyrelsen.se

Nyttiga länkar

Grundvattennivåer, fyllnadsgrad och grundvattenprognoser:

[www.sgu.se/grundvatten/
grundvattennivaer/](http://www.sgu.se/grundvatten/grundvattennivaer/)

Tjänsten "Risk för vattenbrist":

[www.smhi.se/vader/varningar-
och-risker/risk-for-vattenbrist](http://www.smhi.se/vader/varningar-och-risker/risk-for-vattenbrist)

Läste du i förra numret av Grödan att även länsstyrelsens LEVA-grupp kan hjälpa till med våtmarksplaner?

Om du redan nu vet att du planerar våtmark som övergödningsåtgärd kan du ta kontakt direkt med LEVA. Är du osäker, eller är intresserad främst av andra effekter så skicka iväg ett mejl till våtmarkssamordningen så ser vi till att du hamnar rätt!

Foto: Lars Gezelius

Ny våtmarkssatsning i Östergötland 2021–2023

Drömmer du om att skåda storspov hemmavid, eller vill du bara göra något konstruktivt av den där åkern som alltid översvämmas?

En våtmark kan ge många fördelar, såsom att:

- Göra en insats mot övergödningen
- Öka den biologiska mångfalden i ditt närområde
- Minska klimatpåverkan
- Restaurera naturlig hydrologi
- Uppehålla vattnet längre i landskapet
- Minska risken för torka

Länsstyrelsen har fått förstärkning i våtmarksarbetet och har nu tillsatt en våtmarkssamordning för att fånga upp ett helhetsgrepp kring intresset och arbetet för våtmarker i länet.

Om du vill ha hjälp med att komma igång med en åtgärd är du välkommen att höra av dig. Det kan till exempel handla om ifall du behöver tillstånd, hur det fungerar med bidrag eller var våtmarken ska ligga. Vi har flera experter inom Länsstyrelsen som kan hjälpa dig att komma vidare med dina frågor.

För att vi ska kunna ge dig så bra svar som möjligt, mejla våtmarkssamordningen

vatmark.ostergotland@lansstyrelsen.se

och bifoga:

- Fastighetsbeteckning
- Överskådlig karta som visar var i länet vi befinner oss
- Karta med markeringar för var du tänker dig våtmark
- Förklaring av huvudsakligt syfte
- Bilder (gärna vid både hög- och lågflöden, eventuella utlopp, särskilda naturvärden etc.)

Vid lägen som är extra nyttiga ur samhällsperspektiv är det också möjligt att få ett platsbesök av oss. Var ute i god tid om du önskar detta!

Kontakt till oss som jobbar med våtmarkssamordningen:

Jessica Lerstorp 010-223 54 70

Josefine Palmgren 010-2235450

Kontakt till LEVA-samordnare:

Maria Gustavsson 010-223 54 33

Maria.b.gustavsson@lansstyrelsen.se

Sök stöd till permanenta stängsel mot rovdjur

Du vet väl om att du kan söka stöd till stängsel mot rovdjur om du har betesdjur som betar naturbetesmarker eller slåtterängar?

Stöd beviljas endast till permanenta stängsel som byggs enligt Viltskadecenters riktlinjer och som löper runt hela betesfällan.

För att ha möjlighet till stängselstöd måste vissa kriterier vara uppfyllda:

- Endast får- och getproducenter beviljas ersättning för uppsättning av stängsel mot rovdjur. Undantag görs för nöt i områden där risken för angrepp är stor.
- Endast blocklagd betesmark, slåtteräng och restaureringsmark är ersättningsberättigade. Åkermark får ingå som en del av en rationell fällindelning, men berättigar ej till stöd.

Du får påbörja din miljöinvestering först när din ansökan inkommit och du har fått ett skriftligt besked från Länsstyrelsen. Du kan inte få stöd för det du har köpt eller gjort innan din ansökan har kommit in till Länsstyrelsen. Ersättningsnivå är 50 kronor per meter stängsel.

Mer information om stängsel mot rovdjur hittar du på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se. Skriv stängsel mot rovdjur i sökrutan.

Har du några frågor?

Kontakta oss via enheten.for.landsbygd.ostergotland@lansstyrelsen.se

Du som redan har satt upp rovdjursavvisande stängsel kan även få bidrag med 5 kr per meter för röjning under stängslet en gång per år. För att få bidrag ska ansökan lämnas in till Länsstyrelsen senast tre månader innan åtgärden ska genomföras.

Hör av dig till Markus Grenestam 010-223 55 30
markus.grenestam@lansstyrelsen.se

Preliminära resultat från säsongens rovdjursinventering

Det preliminära resultatet från säsongens inventering av lodjur och varg är här. Resultatet inväntar godkännande av Naturvårdsverket.

Lodjursinventeringen startade den 1 oktober och pågick till och med den sista februari. Det är antalet lodjursföryngringar som inventeras, det vill säga honor med ungar. Femton föryngringar har konstaterats inom länet, varav två troligen kommer att delas med angränsande län. Se karta nedan.

Inventeringen av varg startade den 1 oktober och pågick fram till den sista mars. Troligen finns sex vargar kvar inom Långbogensreviret: revirhannen, en tik född 2019 och fyra valpar födda 2020. Spår efter ytterligare en varg har bekräftats i Kinda/Åtvidabergs kommuner. Det är troligen en varg på vandring som har lämnat länet nu. Se karta nedan över resultatet från inventeringen.

Lodjur

Varg

Ängsvallar – blomrika slåtterängar på mager gammal vall

Under förra året påbörjade Länsstyrelsen ett projekt för att försöka återskapa blommande ängsmarker i Östergötland. I samverkan med ett antal engagerade lantbrukare har olika insåddsförsök genomförts på utmagrade gamla vallar.

Text: Maria Bergman

I dagens odlingslandskap finns det en stor brist på blomrika marker som slås sent på sommaren. Dessa marker, som håller blommande örter under en lång period av sommaren, är livsviktiga för många insekter. Samtidigt finns det utmagrade gamla åkerlappar som idag är för små, ligger avsidet eller där produktionen är för låg för att vara rationella i ett modernt lantbruk. Dessa marker skulle kunna läggas om till ängsvallar och då vara till stor glädje och nytta för många arter och även ge en vacker landskapsbild.

Under 2020 påbörjades ett demonstrationsprojekt med syfte att försöka återskapa slåtterängar på utmagrade gamla vallar – ängsvallar. Efter rekognosering i fält och

granskning av kartmaterial valdes åtta platser ut. Dessa är belägna från Ödeshög till Valdemarsvik. Demonstrationsobjekten är åkervallar som skördats under många år utan att sedan gödslas, vilket innebär att marken med tiden blivit mer näringsfattig. De traditionella slåtterängsväxterna gynnas av ett lågt näringsvärde, men det tar lång tid för de där riktiga ängsblommorna att komma tillbaka, trots att marken blivit mager. Syftet med projektet var därför att genom olika insåddsförsök med svenska blomarter snabba på processen att öka blomrikedomen.

De olika försök som har genomförts är följande:

- Anläggande av ytor med bar jord. I dessa har sedan såtts in ängs-

fröer samt planterats in pluggplanter – uppdrivna blomarter.

- Insådd av ängsfröer direkt i befintlig vall med hjälp av modern såmaskin.
- Kultivering med traktorburen jordfräs, insådd av ängsfröer med äldre såmaskin när tidigare växtlighet torkat ut, därefter ringvältning för att underlätta fröets jordkontakt.
- Lätt harvning följt av utläggning av ängshö.

Förhoppningen är att dessa försök har lyckats och att vi har fått en blommande vall som kan skötas med de lantbruksmaskiner som redan finns på gården. Ytterligare information om hur det gått på de olika platserna kommer under hösten.

Anlägga en blommande äng

Om man vill göra en egen blomrik äng så finns det viktiga framgångsfaktorer:

- Marken ska vara näringsfattig för att det ska lyckas. Är det en åker med bördig jord kan man behöva ta bort översta matjordslagret.
- Bearbeta jorden så att det inte finns rotosträs där ängen ska vara, de kommer att konkurrera ut ängsväxterna. Om det är en liten äng man planerar så kan man täcka marken ett par växtsäsonger för att bli av med konkurrensstarka rotosträs.
- Vid sådd av ängsfröer se till att fröet får jordkontakt antingen genom sådd i helt öppen näringsfattig jord eller i jordblottor som skapats i befintlig växtlighet.

- Insådd av frön av svenska blommor kan göras under hela växtsäsongen, men det finns risk att småplanter torkar bort under sommaren. Sår man frön på sensommar/tidig höst kommer det ofta tillräckligt med regn och är svalt, risken att ömtåliga småplanter torkar minskar. En del frön behöver en vinter innan de gro. Det kan ta ett par år innan man ser blomning. Tålmod krävs!
- Om man önskar snabba resultat kan man plantera småplanter av ängsväxter, det går att köpa pluggplanter. De behöver en uppgrävd ruta med bar jord minst 30×30 cm att planteras i. Plantorna är ömtåliga när de är nyplanterade och behöver vattnas de första veckorna om det inte regnar.

Miljöstöd

- För ängsvall kan du söka miljöersättning för slätteräng.
- Beroende på hur artrik ängsvallen är kan du få ersättning för allmän eller särskild skötsel.
- Tänk på att genomföra insådd av ängsväxter senast året innan du söker miljöstöd för slätteräng. Detta då du inte får markbereda marken om den ingår i miljöstöd för slätteräng.
- Om marken kan klassas som särskild skötsel tillkommer villkor för till exempel tidpunkt för slätter.

Ängsväxter vars frön är lämpliga att sprida i ängsvall

Brudborste	Stor blåklocka
Darrgräs	Rödclint
Höskallra	Väddclint
Jungfrulin	Åkervädd
Mandelblomma	Ängsskallra
Prästkrage	Ängsvädd

Vi arbetar med ängs- och betesmarksinventering under säsongen 2021 på uppdrag av Jordbruksverket.

Ängs- och betesmarksinventering 2021

Nu är det dags igen! Under säsongen 2021 kommer vi fortsätta med inventeringen av slåtterängar och betesmarker för att undersöka vilka biologiska och kulturella värden de innehåller.

Text: Erik Widén

Förra året hittade vi flera områden med intressanta värden, både biologiska och kulturella. Vi hoppas självklart att denna säsong ska bli lika spännande och givande. Precis som förra året kommer inventeringarna att kontinuerligt läggas upp på TUVÅ, en e-tjänst som finns tillgänglig på Jordbruksverkets hemsida. Är ni intresserade av resultatet och kanske som markägare vill veta vad vi hittat på just er mark är ni välkomna att besöka www.jordbruksverket.se/tuva för mer information.

Syftet med inventeringen är att ge en beskrivning av natur- och kulturvärdena i våra värdefullaste ängs- och betesmarker och informationen har en stor bredd av användare. Den kan användas som underlag för bland annat uppföljning och utvärdering av miljömål och miljöåtgärder, internationell rapportering, naturvårdsplanering, rådgivning, miljöövervakning och forskning. Andra användningsområden är vid betesplanering och restaurering av betesmark eller för att hitta en riktigt trevlig plats för en utflykt.

För att ni ska känna igen oss kommer vi att bära gröna t-shirts med Länsstyrelsens logga på. Vi kommer även att ha skyltar i framrutan på våra bilar med information om vad vi gör och kontaktuppgifter. Vi kommer inte hinna med att kontakta markägare i samband med varje besök när vi inventerar betesmarker och ängar i landskapet. Vi är tacksamma för er förståelse.

Om ni har frågor om inventeringen är ni välkomna att höra av er till Erik Widén 010-223 55 24.

Med vänliga hälsningar

Laget för ängs- och betesmarksinventering

Åkermarks-häckande fåglar i Östergötland

Flera av våra fåglar är bondens följeslagare. De hör till odlingslandskapet och de skänker glädje och upplevelser. Några arter envisas med att häcka på slåttvallar eller på fält som vårsås. Genom att ha koll på boet och anpassa brukandet något kan du öka chanserna till en lyckad häckning. Här ser du en handfull bon som ruvas av fåglar som bygger på marken. I texten finns också förslag på åtgärder i vårbruket och i slåttern.

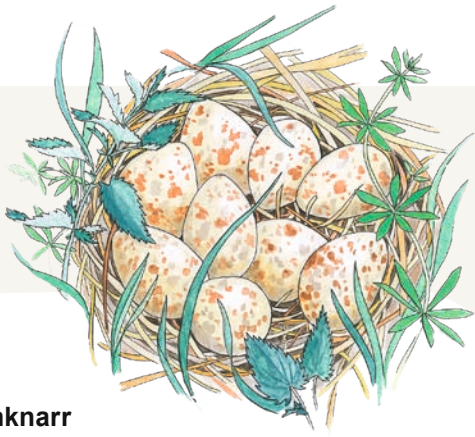
Text: Anders Eliasson Illustrationer: Linnea Barrefelt

Tofsvipa

Tofsvipan lägger cirka 4 beigebruna, fläckiga och päronformade ägg redan i april. Ruvningen pågår i fyra veckor. Efter kläckning lämnar ungarna boet inom första dygnet och letar föda själva i föräldrarnas närhet. Ungarna är flygfärdiga sex veckor efter kläckning. Om häckningen misslyckas kan den göras om 2–3 gånger.

Tofsvipan listas som Sårbar i Rödlistan. Genom att ha en del vårsådda grödor kan du gynna arten. Om du upptäcker vipor som häckar i marker som brukas kan du markera och flytta bona. Arten gynnas av måttligt hävdade våtmarker och strandängar.

Kornknarr

Kornknarren lägger 8–12 ägg (1 ägg per dag) i maj/juni. Äggen är glansiga, brungula och fläckiga. Ruvningen pågår i knappt tre veckor efter att sista ägget lagts. Äggen kläcks samtidigt och ungarna lämnar boet inom några dagar och letar föda själva i fältet i närhet av föräldrarna. Kycklingarna är svarta och är flygfärdiga sju veckor efter kläckning.

För att stödja kornknarren i dess häckning kan du lägga blöta marker i vall eller träda, ta andra vallskörden sent samt slå vallar inifrån och ut.

Storspov

Storspoven lägger cirka 4 gröna, brunfläckiga och päronformade ägg i maj. Äggen ruvas under fyra veckor. Ungarna lämnar därefter boet inom några dagar och letar föda själva i fältet i närhet av föräldrarna. De är flygfärdiga fem veckor efter kläckning.

Storspoven har statusen Hotad i Rödlistan. För att hjälpa arten kan du lägga blöta marker i vall, ta andra vallskörden sent samt slå vallar inifrån och ut.

Rapphöna

I maj/juni lägger rapphönan 10-20 ägg som är jämnt ljusbruna till grönbruna. Ruvningen pågår under tre-fyra veckor varefter kycklingarna lämnar boet direkt och letar föda själva i närhet av föräldrarna. Ungarna är flygfärdiga fem veckor efter kläckning.

Gynna rapphönorna genom att spara trädor och åkrar med fröställningar över vintern. Bevara häckar och buskar intill fält.

Sånglärka

Sånglärkan kan få upp till två kullar under april-juli. Vid varje tillfälle läggs 3-6 brunvita ägg med bruna puderfläckar. Äggen ruvas i elva dagar och ungarna stannar i boet i cirka 10 dagar efter kläckningen. De matas av båda föräldrarna och blir flygfärdiga efter ytterligare några dagar.

För att hjälpa sånglärkorna kan du anlägga lärkrutor (ej i åkerkant dock) samt ta andra vallskörden sent.

Ängshök

I slutet av maj lägger ängshöken 3-5 vita till blåvita ägg (ibland med bruna fläckar). Äggen ruvas i fyra veckor och ungarna stannar därefter i boet och matas av båda föräldrarna. De är flygfärdiga fem veckor efter kläckning.

Ängshöken klassas som Hotad i Rödlistan och i Östergötland finns endast enstaka par. Ängshöken är en så kallad ÅGP-art (Åtgärdsprogram för hotade arter) vilket innebär att det finns möjlighet till ersättning för åtgärder som görs för att skydda den. *Där ängshökar landar på samma plats i åkermark kan bo finnas. Lämna 50 x 50 m i vall och spannmål oskördat till och med 15 augusti. Lär dig mer om ängshöken i artikeln på nästa sida!*

Tips!
Spara artikeln
i traktorn!

Ängshökshane med mindre vattensalamander som byte.

Ängshök – en hotad art med stödbehov

I månadsskiftet april/maj anländer ängshökarna till Östergötland efter att ha tillbringat vintern i tropiska Afrika. Arten är starkt hotad (EN) med minskande antal både i Västeuropa och i Sverige. Den har en ohälsosam förkärlek att välja sina häckplatser ute i vallgrödor. Länsstyrelsen arbetar nu för en ökad dialog med markägare genom att informera om arten i kombination med åtgärder som ökar chansen att den skall lyckas med sin häckning.

Text: Rickard Fredriksson **Foto:** Göran Lindell, Ingemar Karlström och Rickard Fredriksson

Ängshökens (*Circus pygargus*) utbredning sträcker sig från Nordafrika och har i Sverige nordgränsen av sitt utbredningsområde. En minskning har skett i Västeuropa, vilket även återspeglas i Sverige. Den svenska populationen återfinns i landets sydöstra delar med Öland som bas, men arten häckar även regelbundet i Östergötland. I det östgötska slättlandskapet återfinns arten från Omberg i sydväst till Bråviken i nordost.

Dess naturliga häckningsmiljöer är öppna marker som vid slättsjöar, i betesmarker och numera i allt högre utsträckning på åkermark. En minskning om cirka 25 procent har skett de senaste decennierna och antalet fåglar som reproducerar sig anses lågt. Bakgrunden till minskningen kan delvis sökas i dess ökande övergång till att häcka i odlad mark och de större risker det innebär. Möjligen bidrog andelen omställningsåkrar under 1990-talet även till detta i kombination med arealer i

träda, då en delvis ny nisch här öppnade sig för arten.

Artens biologi är omvälvande med sociala upptåg i form av att en individ kan ha fler än en partner. Detta kan ibland resultera i smärre kolonibildningar med flera par intill varandra. Under senare delen av maj läggs den enda kullen om 4–5 ägg, vilka ruvas en knapp månad. Efter ytterligare en månad, under juli, är ungarna redo att lämna boet. Födan baseras till stor del på smågnagare, insekter och andra fåglar. Ängshöken kan röra sig kring 5 km från boet för att hitta föda, ibland längre om det handlar om en långsträckt favoritdalsänka.

Under augusti-september sluts årscykeln då ängshökarna lämnar Sverige för sin flyttning ner över Europa mot sina övervintringslokaler på de afrikanska savannerna.

I Östergötland utgör vallskördarna ett betydande hot mot arten och ofta passerar slätteraggregaten rakt över ängshökarnas oupptäckta bon. Maskinföraren hinner

Vad kan man som lantbrukare göra för att hjälpa ängshöken?

Om du redan i maj upptäcker att du har rovfåglar som visar intresse för din mark kan du leta efter följande signaler:

- Om du vid flera tillfällen ser en eller två smäckra rovfåglar hålla till i närheten av en åker – sittandes i låga ensamma träd, på murar, på marken eller flygandes i landskapet.
- Hanen (ljus fågel) lämnar i luften över ett byte till honan.
- Honan besöker vid ett eller flera tillfällen samma plats på åkern.

Hör av dig till vår kontaktperson eller Länsstyrelsen om du noterat någon av ovanstående signaler!

Om en ängshökshona flyger upp framför din traktor kan det vara så att hon ruvar på ett bo alldeles i närheten. Honan är en smäcker, gråbrun och långvingad rovfågel som är vit på ovansidan av stjärten.

Den viktigaste åtgärden då är att stanna och backa!

Ring vår kontaktperson eller direkt till Länsstyrelsen för vidare tips och råd. Fortsätt om möjligt på annan del av fältet. Får du inte tag på oss direkt kan du spara en yta av 50 x 50 m runt den plats ängshöken flög upp. Om det pågår en häckning där kan Länsstyrelsen erbjuda viss ersättning för ditt merarbete och utebliven skörd.

Gammal ängshökshona på brunnsslock.

Känn igen och hitta ängshöken

En av Sveriges fyra kärrhöksarter som utmärker sig genom följande kännetecken:

- Långvingad, långstjärtad och smäcker med lätt fjädrande flykt.
- Slank kropp som bidrar till ett nätt helhetsintryck.
- Hanen blågrå med svarta vingspetsar och svarta band över armen.
- Honan brunaktig med mörkt band över armen ovan och vit ovansida av stjärten.

Sparad grön oskördad häckningsyta för ängshök.

inte ens notera att honan går av boet, varför det är viktigt att ha information om att det finns ängshök på markerna innan det är dags för skörd. Upptäcks ett bo innan skörd kan Länsstyrelsen ge ersättning för att avsätta en 50 x 50 meter yta som inte slås runt boplatsen och därmed ökas chansen för en lyckad häckning. Vidare hotas arten bland annat av för intensiv röjning eller betning i betesmarker, men även igenväxning av häckningslokaler samt predation (duvhök, kråka, räv, grävling och mink). Även miljögifter från jordbruket kan påverka artens häckningsframgång och ymnigt regn över ägg/ungar i det markplacerade boet kan förstöra häckningar.

Rapportera gärna dina ängshöksiakttagelser

Länsstyrelsen Östergötland samarbetar med lokala ornitologer för att så effektivt som möjligt hinna få uppgifter om antal ängshökar och häckningar i länet. Kontakta oss om du misstänker att arten finns i ett visst område.

Kontakt

Rickard Fredriksson, ängshöksbevakare som arbetar på uppdrag av Länsstyrelsen. Telefon: 070 331 09 88
angshok.ostergotland@lansstyrelsen.se

Friluftslivets år 2021

I år är det Friluftslivets år och det går under parollen Luften är fri. Friluftslivets år genomförs av Svenskt Friluftsliv på uppdrag från Naturvårdsverket. Syftet med projektet är att få personer som är ovana vid naturen att komma ut och uppleva den samt att de ska bibehålla intresset för friluftsliv och utövande. Varje månad har ett tema och nu i juni är temat Åta ute.

Många upplever hinder med att ta sig ut i naturen. En av anledningarna är att man inte vet var man kan åka. Under året anordnas därför en rad olika aktiviteter runt om i länet utav olika föreningar, organisationer, kommunerna och Länsstyrelsen.

På www.naturguidning.se hittar du aktiviteter som kommer anordnas i länet. På webbplatsen finns även många bra tips på hur du på egen hand kan hitta ut i naturen. På projektets hemsida www.luftenarfri.nu finns även aktiviteter som sker utanför länet.

Tack vare allemansrätten kan vi vistas ute i skog och mark. Allemansrätten innebär inte bara rättigheter utan även skyldigheter och respekt för till exempel markägare och djurägare. Att inte störa och inte förstöra är bra ledord.

Här tipsar vi om några naturreservat som är väl värda ett besök.

För mer information om Länsstyrelsen arbete med friluftsförhållanden eller om du har en aktivitet du vill ha med på webbplatsen kontakta friluftsstrategerna Hanna Höglund, hanna.hoglund@lansstyrelsen.se, eller Maria Flink, maria.flink@lansstyrelsen.se.

Idhult – på höga höjder i Kinda

De här vackra kulturmarkerna har anor som sträcker sig tillbaka ända till medeltiden. Uppe på ett krön ligger den ålderdomliga byn och härifrån har du en storslagen utsikt. Omgivningarna är starkt kuperade. Skogsklädda bergsryggar och sjöfyllda dalgångar avlöser varandra. I sluttningarna nära parkeringsplatsen ner mot sjön Emmaren ligger de botaniskt rikaste markerna. På våren blommar dessa klippängar ymnigt av gullvivor och Adam och Eva. Under högsommaren kan du njuta av axveronika, stor fetknopp, blodnäva och grusbräcka. Stenskvättan trivs bland stenrösen och betat gräs. Här och var sipprar källvatten fram över berghällarna.

Centralt i reservatet finns en parkeringsplats. Direkt intill finns utsiktsplatsen vid klippängen som nås via en ramp. Här står också ett flertal rastbord varav ett är tillgängligt för rullstol. Från klippängen utgår en markerad rundslinga som är cirka två kilometer lång. En särskild karta uppsatt längs leden gör det lätt att hitta. För den som har svårt att gå kan stora delar av landskapet upplevas genom att gå från parkeringen längs grusvägen upp till Idhults by, cirka 300 meter enkel väg. Sommartid betas reservatet av nötdjur.

Besöksmål på nära håll i sommar

Provence, Toscana och Alperna kan vänta. Fantastiska miljöer finns på närmare håll. Och utan att besväras av trånga flygkabiner eller långa bilresor. Här rekommenderar vi tre naturreservat vars natur- och upplevelsevärden hör samman med långa tiders odlarmöda.

Textbearbetning: Anders Eliasson **Foto:** Thomas Johansson, Magnus Melander och Ebbe Österholm

Holkaberg – med utblick över Vättern

Reservatet bjuder på milsvida utsikter, doftande ängar och ett ålderdomligt odlingslandskap blandat med löv- och barrskogar. Vägen mellan gårdarna utgör resterna efter den gamla landsvägen mellan Östergötland och Småland. Idag växer betade ädellövskogar med bland annat ramslök, tandrot och vippärt på dessa marker. I branterna ner mot Vättern växer en betydligt artrikare flora inklusive en del ovanliga arter som bergbräsma, stenfrö, och färgmåra.

Starta gärna ditt besök vid parkeringen som ligger mitt i reservatet utmed grusvägen mellan gårdarna Holkaberg och Narbäck. Vid parkeringen startar två vandringsleder. Den östra leden tar dig på en drygt kilometerlång vandring runt ett berg. Om du istället går leden västerut från parkeringen så kan du välja mellan en kortare rundvandring eller en längre på drygt två kilometer. Den längre vandringen leder dig ut till en fantastisk utsiktspunkt med fikabord. Marken betas sommartid av nötdjur.

Harsbo-Sverkersholm – jätteekar vid sjön Ken

Knappt en mil nordväst om Ringarum ligger det här reservatet med unika gammelekar, hagar och lövskogar. På en udde i sjön Ken ligger Sverkelsboda gamla tomt i en parklik miljö med ädellövträd. Här ståtade en gång slottet med omgivande vallgravar tills det förstördes av Sigismunds trupper på 1590-talet. Väster om gårdstunet sträcker sig en vacker hagmark med glest stående ekar och enar. På andra sidan sjön vid gården Harsbo reser sig åtta vidgreniga jätteekar. En del av ekarna i området är upp till 1000 år gamla. Ekar på medeltiden fick en fristad främst på de större godsens och på kyrkans marker.

Det finns två parkeringar för besökare till reservatet. Den ena ligger vid Harsbo norr om fjärden och har plats för tre bilar. Den andra ligger söder om fjärden vid ladugården i Sverkersholm och har plats för fyra till fem bilar. Vid denna parkering finns ett fikabord. Hela reservatet betas av nötdjur och får. Det finns inga ingångar in till hagarna men du får en bra överblick av det öppna landskapet till fots från de små grusvägar som går genom området.

Länsstyrelsen Östergötland

Besöksadress: Östgötagatan 3, Linköping

Postadress: Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping

Telefon: 010-223 50 00

E-post: ostergotland@lansstyrelsen.se

Webbplats: lansstyrelsen.se/ostergotland

Avdelningen för djur, landsbygd och livsmedel

Leclercq, Maria *Avdelningschef* 010-223 52 57

Enheten för jordbrukarstöd

Hellberg, Kristoffer *Enhetschef* 010-223 55 32

Fältgruppen

Fahlborg, Magdalena 010-223 55 07

Koordinator, kontrollansvarig

Carlsson, Emelie 010-223 55 33

Biträdande kontrollansvarig, areal

Malmström, Annika 010-223 54 96

Biträdande kontrollansvarig, djur

Trogen, Mari *Tvärillkor och verksamhetskrav* 010-223 55 16

Karlsson, Sofie *Tvärillkor, skötsel av mark* 010-223 55 29

Olsson, Frida *Samord. åtagandeplaner* 010-223 54 97

Handläggargruppen

Öberg, Catrin *Koordinator, handläggning* 010-223 55 02

Forsberg, Sam 010-223 55 03

Gårdstöd, Förgröningsstöd, Stöd till unga lantbrukare

Sandell, Anna *Ekologisk produktion* 010-223 54 99

Gunnar, Josefine *Skyddszoner* 010-223 55 01

Magnusson, Helena 010-223 54 98

Vätmarker, Minskat kväveläckage

Gustafsson, Andreas 010-223 54 88

Nötkreatursstöd, Kompensationsstöd, Vallodling

Eugén, Sarita *Blockkartor och nya kundnummer* 010-223 54 86

Johansson, Håkan 010-223 54 91

Biträdande handläggarsvar, tvärhandläggning

Enheten för landsbygd

Boe Skåmedal, Susanne *Enhetschef* 010-223 54 83

Landsbygdssstöd

Roback, Magnus 010-223 54 89

Kärregård, Marie 010-223 55 09

Ahlgren, Christoffer 010-223 53 03

Sommar, Linnea 010-223 55 35

Kihlstedt, Gunilla 010-223 55 25

Rådgivning ängs- och betesmarker

Hansen, Matilda 010-223 55 34

Eliasson, Anders *även bitillsyn & fastigheter* 010-223 54 94

Widén, Erik *Ängs- och betesmarksinventeringen* 010-223 55 24

Petersen, Rebecca 010-223 55 11

Ängs- och betesmarksinventeringen

Barrefelt, Linnea 010-223 55 12

Ängs- och betesmarksinventeringen

Greppa Näringen

Granberg, Lovisa *Greppa Näringen* 010-223 54 90

Enheten för djurskydd

Loor, Helen *Enhetschef* 010-223 52 59

Liljestränd, Josefine *Förprovning djurstallar* 010-223 52 70

Servicetelefon djurskydd *öppettider 9-12* 010-223 51 44

Enheten för livsmedel, veterinär och vilt

Larsson, Marie *Enhetschef* 010-223 52 67

Stridh, Pernilla *Länsveterinär* 010-223 52 58

Viltthandläggare

Kjällander, Mia 010-223 53 23

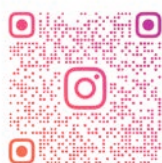
Näsman, Fredrik 010-223 55 38

Övriga kontaktpersoner på länsstyrelsen

Maria Flink *Miljöprovning* 010-223 54 18

Jenny Gyllensvaan *Miljötillsyn* 010-223 55 42

Maria Gustavsson *Vatten* 010-223 54 33

LANDSBYGD.OSTERGOTLAND

Håll dig uppdaterad genom att prenumerera på vårt nyhetsbrev Livskraftig landsbygd och följ oss på Instagram @landsbygd_ostergotland

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND